

УДК 81:172.4(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.6>

Тетяна СУКАЛЕНКО

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури, Державний податковий університет, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна, 08200

ORCID: 0000-0002-5107-9914

Надія ПАЮЛ

здобувач вищої освіти спеціальності 061 Журналістика факультету соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації, Державний податковий університет, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна, 08200

Бібліографічний опис статті: Сукаленко, Т., Паюл, Н. (2023). Поняття «мова ворожнечі» в сучасних медіа. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 6, 39–45, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.6>

ПОНЯТТЯ «МОВА ВОРОЖНЕЧІ» В СУЧАСНИХ МЕДІА

У статті уточнено зміст поняття «мова ворожнечі», проаналізовано приклади мови ворожнечі в ЗМІ. Здійснено огляд праць українських і зарубіжних науковців із питань вивчення мови ворожнечі в ЗМІ.

Розглянуто поняття «мова ворожнечі», подане у мовознавчих працях. Поняття «мова ворожнечі» дослідники розглядають як «різноманітні форми висловлювань, що викликані ворожістю», «мову, яка виявляє ненависть до певної групи людей» тощо.

Наголошено на тому, що різновиди мови ворожнечі можна класифікувати за тематикою, розкриттям об'єкта номінації, способом поширення мови ворожнечі в соціумі та її відповідністю складу злочину.

Зосереджено увагу на особливостях мови ворожнечі в ЗМІ: асоціація з історичними фактами; створення образів через порівняльні характеристики; використання стереотипів, мовних зворотів, які викликають негативні асоціації, образи, принижують адресата; вживання нецензурної лексики для створення привабливих заголовків та пейоративів для вираження зневаги, презирства, упередженого ставлення до особи чи групи людей; використання оказіоналізмів, вживання оцінних дієслів, безцеремонної, фамільярної лексики; підитовхування до упереджень та соціальних стереотипів; використання іронії чи інших форм саркастичного гумору, закликів до дискримінації у відкритій та прихованій формах; розподіл аудиторії на «своїх» і «чужих»; створення негативної репутації: упередження щодо жінок, хасидів та ін.; повторення слів для привертання уваги.

У статті проаналізовано приклади з м'яким рівнем мови ворожнечі. Зауважено, що в більшості випадків мова ворожнечі фіксується в ЗМІ стосовно національної приналежності або ж міжнаціональних конфліктів.

Розроблено пропозиції щодо вирішення проблеми мови ворожнечі в ЗМІ: навчання журналістів, встановлення стандартів етики, контроль та відповідальність, залучення експертів, розвиток альтернативних форм мовлення та сприяння медіаграмотності. Ці заходи спрямовані не лише на виправлення негативних тенденцій у мовленні, а й на створення позитивного інформаційного простору, де діалог, розуміння та конструктивність стають ключовими цінностями.

Перспективність подальших досліджень вбачаємо у вивченні заходів щодо регулювання мови ворожнечі в сучасному медійному просторі.

Ключові слова: мова ворожнечі, ЗМІ, різновиди мови ворожнечі, сучасні медіа, рівні мови ворожнечі.

Tetiana SUKALENKO

Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor at the Department of Social Communications, Literature and Culture, State Tax University, Universytetska str., 31, Irpin, Kyiv region, Ukraine, 08200

ORCID: 0000-0002-5107-9914

Nadia PAYUL

Student of Higher Education of the Specializing in 061 Journalism, Faculty of Social and Humanities Technologies, Sports, and Rehabilitation, State Tax University, Universytetska str., 31, Irpin, Kyiv region, Ukraine, 08200

To cite this article: Sukalenko, T., Payul, N. (2023). Poniattia “mova vorozhnechi” v suchasnykh media [The concept “The language of hostility” in modern mass media]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 39–45, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.6>

THE CONCEPT “THE LANGUAGE OF HOSTILITY” IN MODERN MASS MEDIA

The article clarifies the meaning of the concept «THE LANGUAGE OF HOSTILITY», analyzes examples of the hostile language in mass media. There was carried out a review of the works of Ukrainian and foreign scientists onto the study of the language of hostility in mass media.

The concept «THE LANGUAGE OF HOSTILITY» presented in linguistic works is considered. Researchers consider the concept «HOSTILE LANGUAGE» as «various forms of expressions caused by hostility», «language that expresses hatred towards a certain group of people», etc.

It is emphasized that the types of the language of hostility can be classified according to the topic, the disclosure of the object of nomination, the way of spreading the language of hostility in society and its correspondence to the corpus delicti.

The attention is focused on the features of the language of hostility in mass media: association with historical facts; creating images through comparative characteristics; the usage of stereotypes, expressions that cause negative associations, images, and humiliate the addressee; the usage of obscene language to create catchy headlines and pejoratives to express contempt, prejudice against a person or group of people; the usage of occasionalisms, the usage of evaluative verbs, unceremonious, familiar vocabulary; the incitement to prejudices and social stereotypes; the usage of irony or other forms of sarcastic humor, appeals to discrimination in open and hidden forms; dividing the audience into «own» and «others»; creating a negative reputation: prejudice against women, hasids, etc.; repetition of words to attract attention.

The article presents the analysis examples with a mild level of the language of hostility. It was noted that in most cases, the language of hostility is recorded in mass media in relation to nationality or inter-ethnic conflicts.

There has been developed the proposals for solving the problem of the language of hostility in mass media: the training of journalists, the establishment of ethical standards, the control and responsibility, the involvement of experts, the development of alternative forms of speech and promotion of media literacy. These measures are aimed not only at correcting negative trends in speech, but also at creating a positive informational space where dialogue, understanding and constructiveness become key values.

We see the prospect of further research in the study of measures to regulate the language of hostility in modern media space.

Key words: language of hostility, mass media, varieties of the hostile language, modern media, levels of the language of hostility.

Актуальність проблеми. Сучасний інформаційний простір, насичений невпинним потоком новин та публікацій, стикається із серйозним викликом проблеми мови ворожнечі в ЗМІ. Вона набуває актуальності у зв'язку зі стрімким розвитком технологій та зростанням впливу медіа на формування громадської думки.

Засоби масової інформації, як ключовий інструмент впливу на суспільство, стають ареною, де розгортаються не лише об'єктивні новини, а й з'являються потоки мовленнєвих висловлювань, насичених негативними стереотипами, образами та мовною агресією. Зростання кількості цих висловлювань відкриває шлях до підтримання конфліктів, формування упереджених уявлень та загрози соціокультурній гармонії.

У зв'язку із загостренням політичних, етнічних та соціокультурних розбіжностей мова ворожнечі в ЗМІ стає чинником, що обумовлює не лише розвиток сучасного інформаційного простору, а й впливає на стабільність суспільства. Розгляд цієї проблеми стає важливим ета-

пом у підготовці ефективних стратегій протидії ворожнечі та формуванні об'єктивного, збалансованого інформаційного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зацікавленість дослідників викликають питання, пов'язані з проблемами мови ворожнечі в ЗМІ (В. С. Загороднюк (Соломахін, Загороднюк, 2021), Т. О. Ісакова (Ісакова, 2016), Г. О. Колесник (Колесник, 2018), Т. В. Кузнєцова (Кузнєцова, 2008; Кузнєцова, 2019), Г. П. Мацюк (Мацюк, 2015), А. Ф. Соломахін (Соломахін, Загороднюк, 2021) та ін.).

Т. О. Ісакова розглянула питання використання «hate speech», або мови ворожнечі в сучасному українському інформаційному просторі (Ісакова, 2016). Г. О. Колесник з'ясувала лінгвістичні та екстралінгвістичні чинники, які впливають на функціонування мови ворожнечі в українському суспільстві, визначила її типологію, семантичні та структурні особливості (Колесник, 2018). Т. В. Кузнєцова розглянула проблему вияву мови ворожнечі в сучасних українських ЗМІ. Зокрема, опри-

люднила результати проведеного протягом 2016–2018 рр. моніторингу одеських мас-медіа, що демонструє основні тенденції вияву мови ворожнечі (Кузнєцова, 2019). Г. П. Мацюк дослідила проблему мови ворожнечі, яка є формою дискримінації в соціолінгвістиці, описала досвід вивчення дискримінації в західній науці (міждисциплінарний підхід), а також аспекти формулювання поняття в міжнародному та українському законодавстві, простежила лінгвістичні принципи дослідження цієї проблеми (Мацюк, 2015).

Також тему «мови ворожнечі» розглядали інші зарубіжні дослідники: Т. ван Дейк (Van Dijk, 1998), Р. Ентман (Entman, 1993), Н. Фейрклаф (Fairclough, 2013) та ін. Т. ван Дейк визначає мову ворожнечі як засіб вираження негативних стереотипів, дискримінації через мовні конструкції. Акцентує увагу на соціальних контекстах, у яких виникає мова ворожнечі, а також визначає її вплив на формування соціальних уявлень і відносин (Van Dijk, 1998).

Р. Ентман розглядає мову ворожнечі як частину медійного відгуку на скандальні події, вказуючи на роль ЗМІ у формуванні публічної думки. Він проаналізував, як ЗМІ реагують на конфліктні ситуації, впливають на сприйняття їх громадськістю (Entman, 1993).

Н. Фейрклаф визначає мову ворожнечі як мовленнєву практику, що виражає та репродукує соціальну нерівність. Його підхід спрямований на вивчення взаємозв'язку мовленнєвих практик із соціальним дисбалансом та політичною владою (Fairclough, 2013).

Мова ворожнечі в ЗМІ є складним феноменом, спрямованим на створення конфліктів і формування негативних емоцій у читачів та глядачів. Її еволюція відбулася в контексті змін у суспільстві й технологіях, що породжує рефлексію стосовно етичних вимог до медіа та необхідності розвитку стратегій для відповідального використання в інтернет-середовищі.

Мета дослідження – уточнити зміст поняття «мова ворожнечі», проаналізувати приклади мови ворожнечі в сучасних медіа, розробити пропозиції щодо вирішення проблеми мови ворожнечі в ЗМІ.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи № 97(20) запропоновано дефініцію терміна «мова ворожнечі» тлумачити так: «всі форми

висловлювань, які поширюють, підбурюють, заохочують чи виправдовують расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм або інші форми ненависті, що ґрунтується на нетерпимості, у т. ч. нетерпимості, що знаходить своє вираження у войовничому націоналізмі й етноцентризмі, дискримінації та ворожості стосовно меншин, мігрантів та осіб іммігрантського походження» (Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи, 1997).

Мова ворожнечі (англ. hate speech – букв. «мова ненависті») – «різноманітні форми висловлювань, що викликані ворожістю, а також демонструють або сприяють проявам ворожості стосовно певної групи (або конкретної особи, яка належить до такої групи)» (Злочини на ґрунті регіоні ОБСЄ ненависті, 2015, с. 17).

Н. П. Шеремета, Н. Б. Ладиняк під мовою ворожнечі розуміють «мову, яка виявляє ненависть до певної групи людей» (Шеремета, Ладиняк, 2022, с. 73).

Г. П. Мацюк характеристику різновидів мови ворожнечі пропонує класифікувати за тематикою, розкриттям об'єкта номінації, способом поширення мови ворожнечі в соціумі та її відповідністю складу злочину: різновиди мови ворожнечі щодо виявленої тематики; різновиди мови ворожнечі за способом розкриття об'єкта номінації; різновиди мови ворожнечі за способом поширення в соціумі; різновиди мови ворожнечі щодо відповідності складу злочину (Мацюк, 2015, с. 118–119).

Розглянемо особливості мови ворожнечі в ЗМІ:

- асоціація з історичними фактами (аналіз матеріалів, де використовуються історичні асоціації для формування негативного образу);
- створення образів через порівняльні характеристики (розгляд ситуацій, у яких застосовуються порівняльні засоби для негативного впливу);
- використання стереотипів (аналіз того, як у ЗМІ вживаються стереотипи для формування мови ворожнечі);
- вживання зворотів, які викликають негативні асоціації, образи, принижують адресата;
- використання нецензурної лексики для створення привабливих заголовків («На Московії палає: 'Азов', мобілізація і котлети з мухами» (Цензор.НЕТ. 25.09.2022), «Наркомани, терористи, грабіжники та боржники: опубліковано дані кадирівців, які воювали проти України» (Цензор.НЕТ. 23.09.2022), «Путін та

золота лопата: як очільник Кремля ‘розважався’ в Узбекистані» (TSN.UA 15.09.2022));

– вживання пейоративів для висловлення зневаги, презирства, упередженого ставлення до особи чи групи людей;

– використання okazionalizmів («лукашенківщина», «москалізувати» та ін.);

– уживання оцінних дієслів («закобзонили», «затаврувати», «понаїхало», «зомбувати», «драпали», «наперли» та ін.);

– використання безцеремонної, фамільярної лексики («братани», «генерали в колготках», «взяти на понт», «дон-дон» та ін.);

– спонування до упереджень та соціальних стереотипів;

– використання іронії чи інших форм саркастичного гумору;

– заклики до дискримінації у відкритій та прихованій формах;

– створення негативної репутації (упереджене ставлення до жінок, хасидів та ін.);

– поділ на «своїх» і «чужих».

Г. П. Мацюк запропонувала «шкалу вираження» дискримінаційних лозунгів та закликів. Маркерами «жорсткого рівня» мови ворожнечі дослідниця вважає прямі та приховані заклики до насильства; заклики до насильства у вигляді загальних гасел; заклики до дискримінації; заклики до дискримінації у вигляді загальних гасел; завуальовані заклики до насильства та дискримінації (пропаганда і історичних та сучасних випадків насильства та дискримінації). «Середній рівень» мови ворожнечі можна спостерегти у публікаціях, які ставлять під сумнів загально визнані випадки історичних злочинів; звинуваченнях етнічної групи в історичних злочинах; твердженнях про кримінальність етнічної чи релігійної групи; твердженнях про непропорційну перевагу тієї чи тієї групи в плані матеріального достатку або у владних структурах; звинуваченнях у негативному впливі тієї чи тієї групи на суспільство; закликах не допустити вкорінення тієї або тієї етнічної групи в певному регіоні). До «м’якого рівня» мови ворожнечі науковиця зараховує створення негативного образу етнічної групи; згадку назви етнічної групи в негативному контексті; твердження про неповноцінність, моральні вади тієї чи тієї етнічної групи; згадку тієї або тієї етнічної групи в принизливому контексті; цитування ксенофобних висловлювань без коментаря,

який засвідчує відмежування автора від представленої позиції (Мацюк, 2015, с. 119–120).

За основу для аналізу медійних текстів обрано шкалу вираження дискримінаційних лозунгів та закликів, яку запропонувала Г. П. Мацюк (Мацюк, 2015, с. 119–120). На думку А. Ф. Соломахіна та В. С. Загороднюк, мова ворожнечі найчастіше використовується щодо представників народів, які мешкають на Кавказі, та ромів (Соломахін, Загороднюк, 2021, с. 172). Наведемо приклади, у яких спостерігаємо м’який рівень мови ворожнечі.

На порталі «Закарпаття онлайн» опубліковано матеріал під назвою «У Виноградіві через смерть рома цигани чергували під лікарнею і понищили майно закладу» (Закарпаття онлайн. 21.01.2021) (У Виноградіві, 2021). У зазначеній статті повідомляється, що через карантинні обмеження людей не допустили до лікарні: *Директор Виноградівської райлікарні Олександр Милуков у ексклюзивному коментарі Суспільному розповів: «Впустити всередину відвідувачів ми не могли через карантинні обмеження. Конфлікт спричинили роми. Вони протягом двох днів чергували біля лікарні, і навіть пошкодили майно медзакладу. Про це ми повідомили поліцію», – повідомив керівник лікарні* (У Виноградіві, 2021). Автор уживає термін «цигани» поряд із етнонімом «роми», що має негативні конотації. Зазначення національної належності є виявом ворожнечі, особливо в контексті використання етноніма «цигани», який має негативне забарвлення. Вислів «пошкодили майно закладу» (У Виноградіві, 2021) також підсилює негативне сприйняття, створюючи стереотип, що роми є небезпечними порушниками порядку та руйнівниками в суспільстві.

Притаманна сучасним українським медіа форма висвітлення ромської тематики, на думку А. Ф. Соломахіна та В. С. Загороднюка, «лише поглиблює процес ізоляції названого етносу в українському суспільстві, формуючи недовіру з-поміж ромів та українців і посилює побутові, культурні, економічні суперечності» (Соломахін, Загороднюк, 2021, с. 175).

У статті «Переселенців-нахаб з Донбасу ставлять на місце закарпатські “даївці”» (uzhgorod.net.ua. 17.11.2014) (Переселенців-нахаб з Донбасу, 2014) акцентується увага на походженні осіб, які порушують закон, використовуючи лексему «переселенці-нахаби» (Переселен-

ців-нахаб з Донбасу, 2014). Формується образ людей-чужинців, які зневажають доброзичливе та привітне місцеве населення. Такі висловлювання порушують принципи журналістської етики та є неприйнятними в роботі ЗМІ.

У сучасних медіа також натрапляємо на використання мови ворожнечі щодо представників народів Кавказу як учасників кримінальних новин: *У Києві кавказці жорстоко побили чоловіка через зауваження не їхати по тротуару* (24tv.ua 15.12.2017) (У Києві кавказці жорстоко побили, 2017); *На Одещині викрили групу кавказців: їх підозрюють у скоєнні збройного нападу* (24tv.ua 25.03.2021) (На Одещині викрили групу кавказців, 2021); *На Бессарабському ринку в Києві чотири людини кавказької національності зі зброєю напали на чоловіка. Про це в поліцію повідомила очевидиця НП* (Сьогодні. 02.06.2016) (У Києві чотири кавказці зі зброєю, 2016); *У чернігівського таксиста кавказці відібрали машину* (cheline.com.ua 27.11.2017) (У чернігівського таксиста, 2017).

А. Ф. Соломахін, В. С. Загороднюк наголошують на тому, що вживання лексеми «кавказець» стосовно людини, яка народилася в цьому регіоні, у контексті кримінальних новин, формує стереотипне уявлення про кримінальність народів Кавказу, «узагальнює представників етносів цілого регіону, котрі мають різну культуру, світосприйняття, релігію. Така закономірність нівелює національне обличчя, створюючи натомість образ “небезпечних кавказців”» (Соломахін, Загороднюк, 2021, с. 175).

Мова ворожнечі в ЗМІ здебільшого виявляється щодо національної приналежності або ж міжнаціональних конфліктів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, загальний аналіз теоретичних та практичних аспектів мови ворожнечі в ЗМІ дає змогу усвідомити важливість вивчення цього явища та розробки ефективних стратегій для подолання його негативного впливу на су-

спільство. Забезпечення ефективного контролю за мовою в ЗМІ може бути досягнуте через впровадження систем відповідальності за використання агресивної риторики. виправлення помилок і покарання за порушення стандартів можуть слугувати стимулом для уникнення мови ворожнечі. Залучення експертів у галузі медіа та мовознавців для аналізу й консультування журналістів щодо вибору слів і тону в матеріалах може сприяти поліпшенню якості мовлення й запобіганню виникнення мовної агресії. Сприяння розвитку культури позитивного спілкування може передбачати створення та підтримку альтернативних форм мовлення, таких як спільноти, де акцент робиться на конструктивних діалогах і взаєморозумінні.

У контексті вирішення проблеми мови ворожнечі в ЗМІ намічені шляхи є важливими кроками щодо покращення медійного середовища: навчання журналістів, встановлення стандартів етики, контроль і відповідальність, залучення експертів, розвиток альтернативних форм мовлення та сприяння медіаграмотності. Ці заходи спрямовані не лише на виправлення негативних тенденцій у мовленні, а й на створення позитивного інформаційного простору, де діалог, розуміння та конструктивність стають визначальними цінностями. Разом із зростанням медіаграмотності ці заходи можуть сприяти побудові здорового суспільства. Зазначені шляхи активно сприяють формуванню медійного простору, що відповідає високим стандартам журналістики й сприйняттю інформації як справжнього джерела розуміння та взаємовідносин.

Вирішення проблеми мови ворожнечі в ЗМІ є ключовим завданням для забезпечення інформаційного простору, що сприяє співвідношенню, розумінню та конструктивній взаємодії в суспільстві.

Перспективність подальших досліджень убачаємо у вивченні заходів щодо регулювання мови ворожнечі в сучасному медійному просторі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ісакова Т. Мова ворожнечі як проблема українського інформаційного простору. *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 4(41). С. 90–97.
2. Злочини на ґрунті регіоні ОБСЄ ненависті: попередження та реагування : інформаційно-довідковий посібник для громадських організацій у регіоні ОБСЄ. Варшава, 2015. 92 с.
3. Колесник Г. О. Мова ворожнечі як соціальний та лінгвістичний феномен. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2018. С. 278–283.
4. Кузнєцова Т. В. «Мова ворожнечі» в друкованих ЗМІ (на матеріалі преси Сумщини). *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2008. № 3(142). С. 79–85.

5. Кузнєцова Т. Мова ворожнечі в регіонах: сучасні надбання в Одеських медіа. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2019. Вип. 45. С. 192–199.
6. Мацюк Г. Розвиток теорії соціолінгвістики: формування змісту поняття «мова ворожнечі» як форми дискурсивної дискримінації. *Studia Ucrainica Varsoviensia. Uniwersytet Warszawski Katedra Ukrainistyki*. Warszawa, 2015. № 3. Р. 111–123.
7. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи / проєкт «Без Кордонів», ГО «Центр «Соціальна Дія». Київ: [б. в.], 2015. 64 с.
8. На Одещині викрили групу кавказців: їх підозрюють у скоєнні збройного нападу. URL: https://24tv.ua/odesa/odeshhini-grupu-kavkaztsiv-pidozryuyut-skoeyenni-novini-odesi_n1578959 (дата звернення: 29.10.2023).
9. Переселенців-нахаб з Донбасу ставлять на місце закарпатські «даївці». URL: <https://uzhgorod.net.ua/news/70815> (дата звернення: 29.10.2023).
10. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи. 30 жовтня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_736#Text (дата звернення: 29.10.2023).
11. Соломахін А. Ф., Загороднюк В. С. Мова ворожнечі в українських засобах масової інформації: етнотема та специфіка її висвітлення. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. Т. 32(71). 2021. № 6. Ч. 3. С. 172–176.
12. Шеремета Н. П., Ладиняк Н. Б. Як не роздмухувати багаття: мовна шпаргалка для журналістОК і журналістів : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., випр. і доп. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня “Рута”», 2022. 76 с.
13. У Виноградіві через смерть рома цигани чергували під лікарнею і понищили майно закладу. URL: <https://zakarpattya.net.ua/Zmi/209014-U-Vynohradovi-cherez-smert-roma-tsyhany-cherhuvaly-pid-likarneiu-i-ponyshchyly-maino-zakladu-VIDEO> (дата звернення: 23.10.2023).
14. У Києві кавказці жорстоко побили чоловіка через зауваження не їхати по тротуару. URL: https://24tv.ua/u_kiyevi_kavkaztsi_zhorstoko_pobili_cholovika_cherez_zauvazhennya_ne_yihati_po_trotuaru_n902271 (дата звернення: 26.10.2023).
15. У Києві чотири кавказці зі зброєю напали на чоловіка – очевидці. URL: <https://kiev.segodnya.ua/ua/kiev/kaccidents/v-kieve-chetyre-kavkazca-s-oruzhiem-napali-na-muzhchinu-ochividcy-721113.html> (дата звернення: 26.10.2023).
16. У чернігівського таксиста кавказці відібрали машину. URL: <https://cheline.com.ua/news/crime/u-chernigivskogo-taksista-kavkaztsi-vidibrali-mashinu-106806> (дата звернення: 30.10.2023).
17. Entman R. M. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*. 1993. № 43(4). P. 51–58.
18. Fairclough N. Language and power. Pearson Education. URL: <http://surl.li/ptbdq>. (date of application: 30.10.2023).
19. Van Dijk T. A. Opinions and ideologies in the press. In *The Handbook of Discourse Analysis*. 1998. P. 551–569.

REFERENCES:

1. Isakova T. Mova vorozhnechi yak problema ukrayins'koho informatsiynoho prostoru. [Language of hostility as a problem of Ukrainian information space]. *Stratehichni priorytety*. 2016. № 4(41). S. 90–97. [in Ukrainian].
2. Zlochyny na grunti rehioni OBSYE nenavysti: poperedzhennya ta reahuvannya. [OSCE Region Hate Crimes: Prevention and Response] : informatsiyno-dovidkovyyu posibnyk dlya hromads'kykh orhanizatsiy u rehioni OBSYE. Varshava. 2015. 92 s. [in Ukrainian].
3. Kolesnyk H. O. Mova vorozhnechi yak sotsial'nyy ta linhvistychnyy fenomen. [The language of hostility as a social and linguistic phenomenon]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernads'koho. Seriya : Filolohiya. Zhurnalistyka*. 2018. S. 278–283. [in Ukrainian].
4. Kuznyetsova T. V. «Mova vorozhnechi» v drukovanykh ZMI (na materialy presy Sumshchyny). [«The Hostile Language» in printed media (based on the press material of the Sumy Oblast)]. *Visnyk Luhans'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. 2008. № 3(142). S. 79–85. [in Ukrainian].
5. Kuznyetsova T. Mova vorozhnechi v rehionakh: suchasni nadbannya v Odes'kykh media. [The Language of Hostility in the Regions: modern assets in Odesa media]. *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya Zhurnalistyka*. 2019. Vyp. 45. S. 192–199. [in Ukrainian].
6. Matsyuk H. Rozvytok teorii sotsiolinhvistyky: formuvannya zmistu ponyattya «mova vorozhnechi» yak formy dyskursyvnoyi dyskryminatsiyi. [The Development of the Theory of Sociolinguistics: formation of the content of the concept «The Language of Hostility» as a form of discursive discrimination]. *Studia Ucrainica Varsoviensia. Uniwersytet Warszawski Katedra Ukrainistyki*. Warszawa, 2015. № 3. S. 111–123. [in Ukrainian].
7. Mova vorozhnechi ta ZMI: mizhnarodni standarty ta pidkhody. [Hate speech and mass media: international standards and approaches] / proyekt «Bez Kordoniv», HO «Tsentr «Sotsial'na Diya». Kyyiv : [b. v.]. 2015. 64 s. [in Ukrainian].
8. Na Odeshchyni vykryly hrupu kavkaztsiv: ikh pidozryuyut' u skoyenni zbroynoho napadu. [A Group of Caucasians Was Exposed in Odesa: they are suspected of committing an armed attack]. URL: https://24tv.ua/odesa/odeshhini-grupu-kavkaztsiv-pidozryuyut-skoeyenni-novini-odesi_n1578959 (data zvernennya: 29.10.2023). [in Ukrainian].

9. Pereselentsiv-nakhab z Donbasu stavlyat' na mistse zakarpat-s'ki «dayivtsi». [Insolent Immigrants from Donbas are Being Replaced by Transcarpathian «Daivtsi»]. URL: <https://uzhgorod.net.ua/news/70815> (data zvernennya: 29.10.2023). [in Ukrainian].
10. Rekomendatsiya Komitetu ministriv Rady Yevropy. [Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe]. 30 zhovtnya 1997 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_736#Text (data zvernennya: 29.10.2023). [in Ukrainian].
11. Solomakhin A.F., Zahorodnyuk V.S. Mova vorozhnechi v ukrayins'kykh zasobakh masovoyi informatsiyi: etnotema ta spetsyfika yiyi vysvitlennya. [Language of Hostility in Ukrainian Mass Media: ethnoteme and specifics of its coverage]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Seriya : Filolohiya. Zhurnalistyka*. T. 32(71). 2021. № 6. CH. 3. S. 172–176. [in Ukrainian].
12. Sheremeta N.P., Ladynyak N.B. Yak ne rozdmukhuvaty bahattya: movna shparhalka dlya zhurnalistOK i zhurnalistIV. [How not to Fan the Flames: a language cheat sheet for journalists and journalists]: navchal'no-metodychnyy posibnyk. 2-he vyd., vypr. i dop. Kam"yanets'-Podil's'ky: TOV «Drukarnya “Ruta”», 2022. 76 s. [in Ukrainian].
13. U Vynohradovi cherez smert' roma tsyhany cherhuvaly pid likarneyu i ponyshchyly mayno zakladu. [Due to the death of a Roma, gypsies were on duty under the hospital and destroyed the property of the institution in Vynohradov]. URL: <https://zakarpattia.net.ua/Zmi/209014-U-Vynohradovi-cherez-smert-roma-tsyhany-cherhuvaly-pid-likarneiu-i-ponyshchyly-maino-zakladu-VIDEO> (data zvernennya: 23.10.2023). [in Ukrainian].
14. U Kyievi kavkaztsi zhorstoko pobyly cholovika cherez zauvazhennya ne yikhaty po trotuaru. [Caucasians brutally beat a man for telling him not to drive on the sidewalk in Kyiv]. URL: https://24tv.ua/u_kyievi_kavkaztsi_zhorstoko_pobili_cholovika_cherez_zauvazhennya_ne_yihati_po_trotuaru_n902271 (data zvernennya: 26.10.2023). [in Ukrainian].
15. U Kyievi chotyry kavkaztsi zi zbroyeyu napaly na cholovika – ochevydtsi. [Four Caucasians with weapons attacked a man – eyewitnesses in Kyiv]. URL: <https://kiev.segodnya.ua/ua/kiev/kaccidents/v-kieve-chetyre-kavkazca-s-oruzhiem-napali-na-muzhchinu-ochevidcy-721113.html> (data zvernennya: 26.10.2023). [in Ukrainian].
16. U chernihivs'koho taksysta kavkaztsi vidibraly mashynu. [The Caucasians took the car from the taxi driver in Chernigiv]. URL: <https://cheline.com.ua/news/crime/u-chernigivskogo-taksista-kavkaztsi-vidibrali-mashynu-106806> (data zvernennya: 30.10.2023). [in Ukrainian].
17. Entman R.M. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*. № 43(4). P. 51–58. [in English].
18. Fairclough N. Language and power. Pearson Education. URL: <http://surl.li/ptbdq> (date of application: 30.10.2023). [in English].
19. Van Dijk T.A. Opinions and ideologies in the press. *In The Handbook of Discourse Analysis*. 1998. P. 551–569. [in English].